Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Opatów na lata 2013-2017 za 2016 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie przekazuje sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Opatów na lata 2013-2017r. Za 2016 rok. Program przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XXXI/227/2012 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 28 listopada 2012r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Opatów na lata 2013-2017, oraz Uchwałą zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie w Gminie Opatów na lata 2013-2017 Nr VII/45/2015 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 31 marca 2015r.

Przemoc jest zjawiskiem zrośniętym na stałe z cywilizacją stworzoną przez ludzi. Przemoc ujmowana zarówno jako indywidualne zachowanie się interpersonalne oraz zjawisko społeczne ma wielopłaszczyznowe uwarunkowania i jest głęboko zakorzeniona w życiu społecznym.

Już pierwsze skojarzenia wypływające za słowa przemoc mówią nam o sile, wpływie i zmuszaniu kogoś do czegoś. W istocie zdefiniowanie przemocy nie jest łatwą sprawą. Zjawisko to, bowiem obejmuje swoim zasięgiem całą niezwykle szeroką gamę zachowań i działań o niezwykle zróżnicowanym natężeniu i intensywności oddziaływania. Przemoc w rodzinie jest problemem społecznym-dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego.

Na terenie Miasta i Gminy Opatów przemoc w rodzinie najczęściej stwierdzana jest w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami rodziny, niskim wykształceniem, małą świadomością społeczną.

Problem przemocy w rodzinie od kilku lat narasta, o tym jak wielki jest problem świadczą fakty z życia codziennego. Najlepszą formą zapobiegania przemocy są działania profilaktyczne. W celu zapobiegania i zminimalizowania przemocy w rodzinie tut. Ośrodek na co dzień współpracuje z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na terenie Miasta i Gminy Opatów.

W 2016 roku z powodu przemocy objęto wsparciem finansowym z systemu pomocy społecznej 10 rodzin w tym 38 osób w rodzinach, była to pomoc w formie zasiłków stałych, celowych, okresowych, pomoc w formie gorącego posiłku, dożywianie dzieci w Szkołach,

- w ramach swoich kompetencji pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną z rodzinami dotkniętymi przemocą m.in. poradnictwo prawne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych sprawach bytowych, udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, wskazują instytucje zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hotelach, ośrodkach
- w związku z przemocą w rodzinie 1 dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (rodzina zastępcza).

W ramach przedsięwzięć realizowanych odnośnie działalności edukacyjnej, informacyjnej i szkoleniowej w 2016 roku odbyły się:

- **I 2016 Ferie zimowe 2016 -** wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii w SZS Nr 2 w Opatowie. Zorganizowane zajęcia miały charakter profilaktyczno – edukacyjny m.in. rozwijanie umiejętności pracy zespołowej, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych, kształtowanie postaw asertywnych. Udział w feriach wzięło 75 dzieci.

- **I 2016** zajęcia profilaktyczno – edukacyjno – rekreacyjne prowadzone w czasie ferii zimowych Szkołę Podstawową w Kobylanach, w których udział brało średnio 20 uczniów dziennie (kl. I-VI). Zajęcia miały na celu kształtowanie świadomości prozdrowotnej, promowania zasad zdrowego stylu życia i wskazanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez uczniów.

- **II 2016 r.:** 3 dniowe, bezpłatne szkolenie skierowane do członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć" współfinansowane z Funduszy Norweskich. Wzięło w nim udział 7 Członków ZI. (organizator szkolenia - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) Szkolenie obejmowało następujące tematy:

- prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce,
- metodyka pracy Zespołów Interdyscyplinarnych oraz Grup Roboczych, realizacja procedury „Niebieskie Karty",
- koordynacja podejmowanych interdyscyplinarnie działań – etapy pomocy – od interwencji do terapii. Rola i zadania poszczególnych członków ZI,
- podejście skoncentrowane na ofierze, respektowanie potrzeb i praw osób doznających przemocy, budowanie relacji z ofiarą opartych na zaufaniu i poszanowaniu prywatności,
- interwencyjne i pomocowe sposoby oddziaływań w sytuacji kryzysowej,
- bezpieczeństwo i ochrona osób doznających przemocy jako główny cel interwencji , indywidualny plan pomocy w celu ich skutecznego usamodzielnienia, innowacyjne formy przeciwdziałania przemocy - dobre praktyki i przykłady,
- specyfika pracy z osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz dziećmi doświadczającymi przemocy w rodzinie – analiza konkretnych przypadków,
- identyfikacja przypadków wysokiego ryzyka,
- programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, specyfika pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, zapewnienie bezpieczeństwa ofierze.

- **II 2016** Warsztaty edukacyjno – profilaktyczne dotyczące bloku tematycznego: „Dopalacze nowe narkotyki". Zajęcia profilaktyczne dotyczące szkodliwości używek: papierosy, alkohol, narkotyki oraz innych dostępnych środków psychoaktywnych (dopalaczy). Udział w warsztatach wzięło 133 uczniów szkoły podstawowej (kl. IV, V, VI). Po zakończonych warsztatach odbyło się również spotkanie z rodzicami uczniów szkoły podstawowej z trenerem zajęć profilaktycznych i funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Opatowie mające na celu odczytanie pierwszych sygnałów wskazujących na zażywanie używek oraz umiejętne prowadzenie rozmowy z dzieckiem. Środki finansowe GKRPA.

- **II 2016 „Nowe narkotyki i dopalacze** – zjawisko i uwarunkowania. Implikacje społeczne, medyczne i kryminologiczne. Dlaczego przegrywamy – jak wygrywać". W szkoleniu udział wzięło 3 przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przedstawiciel Straży Miejskiej Opatów. Szkolenie bezpłatne, zorganizowane przez Centrum Profilaktyki Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim.

- **IV 2016 „Nocny Maraton Filmowy" -** w przedsięwzięciu udział wzięło 35 uczniów ZSz nr 2 w Opatowie. Miało ono na celu przekazanie alternatywnych strategii dotyczących zaspakajania potrzeb młodzieży (sukcesu, przynależności) oraz osiągania satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, społeczną, sportową itp.). Działania alternatywne są przeciwwagą do zachowań ryzykownych („coś" zamiast picia, sięgania po środki psychoaktywne czy agresję. Środki finansowe GKRPA.

- **IV 2016** - warsztaty edukacyjno – profilaktyczne przeprowadzone przez Małopolskie Centrum Profilaktyki z Krakowa. Udział w warsztatach wzięło 50 uczniów szkoły podstawowej (kl. VI), 110 uczniów gim. (kl. I-II) SZS Nr 2 w Opatowie. Warsztaty miały na celu uświadomienie i uwrażliwienia uczniów na problemy dyskryminacji oraz braku tolerancji w odniesieniu do mniejszości etnicznych, politycznych, rasowych i seksualnych. Środki finansowe GKRPA.

- **V 2016 r.** : Warsztaty profilaktyczne „Cyberprzemoc" prowadzone przez specjalistów z Ośrodka Psychoprofilaktyki „Nowa perspektywa" z Krakowa, w których udział wzięło 185 uczniów (klas IV - VI Sp i I - II Gim Samorządowego Zespołu Szkół Nr 1 w Opatowie). Warsztaty dla uczniów poruszały problematykę użytkowania, wykorzystania współczesnych mediów, problemów przemocy w sieci (cyberprzemoc, łamanie polityki prywatności) oraz rozważnemu korzystaniu z nowinek technologicznych. Spotkanie o tej samej tematyce oraz dotyczące środków psychoaktywnych odbyło się z rodzicami uczniów. Środki finansowe GKRPA.

- **VII 2016 r.: „Lato w mieście 2016"**: piknik rodzinny w związku z rozpoczęciem wakacji 2016 r. podczas którego propagowano materiały i ulotki kampanii pn. „Postaw na rodzinę" oraz realizacja zajęć artystyczno – rekreacyjnych dla 45 dzieci w kawiarni „Gwarek" w okresie 04.07.2016 – 15.07.2016 r. Zajęcia miały na celu umożliwienie uczestnikom identyfikacji z grupą oraz rozwiały umiejętności artystyczne i społeczne uczestników.
  Informacje dotyczące pikniku emitowano wielokrotnie w Radio Opatów.

- **IX 2016 r.:** W SZS Nr 2 w Opatowie odbyły się 2 dniowe warsztaty edukacyjno – profilaktyczne „Archipelag skarbów" prowadzone przez Fundację Wychowanie i Profilaktyka im. Jana Pawła II z Buska Zdroju. Warsztaty skierowane były do uczniów (111 uczniów) i ich rodziców (73 osoby) oraz nauczycieli (rada pedagog. SZS Nr 2). Zakres treściowy warsztatów obejmował następujące obszary tematyczne: profilaktyka korzystania z substancji psychoaktywnych, wychowanie ku miłości i odpowiedzialności za swoją seksualność, profilaktyka ciąż nastolatek i profilaktyka HIV/AIDS, profilaktyka przemocy w tym - wzrost szacunku chłopców wobec dziewcząt i dziewcząt wobec samych siebie, - ukazanie zachowań agresywnych, jako niedojrzałego sposobu radzenia sobie z emocjami (środki finansowe GKRPA)

- **X 2016 r.: Debata** na temat skutecznego działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych takich jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie, uzależnienia behawioralne, przemoc online, zorganizowana w związku z potrzebą podejmowania zintegrowanych działań profilaktycznych i naprawczych instytucji działających w tych obszarach. Inicjatorem i prowadzącym debatę był Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie. W debacie udział wzięli przedstawiciele: Komendy Powiatowej Policji, Sądu, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Państwowego

Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego Prokuratury, Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie, Zakładu Doskonalenia Zawodowego, Zespołów Szkół, Samorządowych Zespołów Szkół. Emisja radiowa debaty odbywała się na żywo za pośrednictwem Radio Opatów.

- **X 2016** szkolenie z zakresu uzależnień behawioralnych w kontekście uzależnienia od hazardu. W szkoleniu wzięło udział 37 osób. Przedstawiciele szkół, poradni psychologiczno pedagogicznej, opatowskiego ośrodka kultury, sądu rejonowego, policji, ośrodka pomocy społecznej, urzędu miasta i gminy, sanepidu, prokuratury rejonowej. Środki finansowe GKRPA.

- Rok rocznie Gmina Opatów wspólnie z Opatowskim Ośrodkiem Kultury i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizują dla dzieci „Dzień Dziecka" i „Mikołajki".

Dzień Dziecka odbył się w amfiteatrze OOK w Opatowie – dzieci obejrzały spektakl Teatru Lalki i Aktora Kubuś w Kielcach „O rybaku i złotej rybce". Ponadto dzieci brały udział w rożnych zabawach prowadzonych przez jednego z aktorów teatru.
Na opatowskim rynku 06.12.2016 r. odbyło się spotkanie mikołajkowe dla dzieci, dzieci brały udział w rożnych grach i zabawach, za które otrzymały upominki i pamiątkowe dyplomy. Podczas organizacji powyższych przedsięwzięć propagowane są różne informacje i ulotki o charakterze profilaktyki szeroko rozumianej.
Środki finansowe GKRPA.

- Wszelkie działania podejmowane na rzecz rodzin w tym festyny, imprezy okolicznościowe, debata dot. przemocy i inne są emitowane przez Radio Opatów. Ponadto pracownicy socjalni i asystent rodziny tut. Ośrodka na bieżąco informują rodziny z różną dysfunkcjonalnością (w tym przemoc) o możliwościach udziału rodzin i dzieci w tego typu akcjach.

- Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ze Stowarzyszeniem Nasze Kobylany i Zgromadzeniem Sióstr Wincentego a Paulo w Kobylanach w zakresie m.in. wydawania skierowań uprawniających do otrzymywania żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej 2014 -2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej potrzebującym. Z tej formy pomocy korzystają również rodziny w których występuje problem przemocy. Na koniec 2016 r. wydano ogółem 128 skierowań w tym 386 osób w rodzinach.

Jednym z istotnych sposobów działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i ich wpływom na dzieci i młodzież jest właściwa organizacja czasu wolnego, w tym profesjonalna opieka. Rolę taką pełni świetlica środowiskowa działająca na terenie miasta, do której uczęszczało średnio 15 dzieci. **Świetlica Środowiskowa im. św. Jana Pawła II przy parafii Św. Marcina w Opatowie** prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie podejmuje opiekę nad dziećmi organizując im czas wolny po zakończonych zajęciach szkolnych tj. pomoc w nauce, podwieczorek, zajęcia w grupach wg zainteresowań, pogadanki itp. Dzieci uczęszczające na zajęcia świetlicowe pochodzą z rodzin problematycznych oraz o trudnej sytuacji materialnej. Świetlice mają charakter otwarty dla wszystkich dzieci, które chcą skorzystać z zaproponowanych form działalności. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych typowane przez pracowników socjalnych oraz asystenta Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

We współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie, szkołami podstawowymi, kuratorami zawodowymi Sądu Rejonowego w Opatowie - Wydział Rodzinny i Nieletnich, Komendą Hufca ZHP w Opatowie w 2016 roku zorganizowany został wypoczynek zimowy i letni.
Z wypoczynku zimowego skorzystało 30 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych celem m.in. konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabycia pozytywnych zachowań, wskazania obowiązujących norm moralnych i obyczajowych.
Miejsce wypoczynku Zakopane - organizator Komenda Hufca ZHP w Opatowie - środki GKRPA w Opatowie. Z wypoczynku letniego skorzystało 30 dzieci –miejsce wypoczynku Dąbki – organizator Komenda Hufca ZHP w Opatowie (środki GKRPA w Opatowie). Ponadto 6 dzieci wzięło udział w wypoczynku letnim w Dąbkach organizator: Kuratorium Oświaty w Kielcach.
Nadmienia się, iż wypoczynek letni i zimowy organizowany jest rok rocznie.
Ponadto w 2016 r. zorganizowane były 2 jednodniowe wycieczki rekreacyjno – edukacyjne do Krakowa, Zagnańska i Kielc , w których uczestniczyło łącznie 81 dzieci.
W zorganizowanych formach wypoczynku biorą udział dzieci z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie lub zagrożonych zjawiskiem przemocy. W 2016 r. z tej formy pomocy skorzystało 17 dzieci z rodzin z problemem jw. Dzieci typowane przez pracowników socjalnych i asystenta Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatów na bieżąco rozpowszechnia informacje (broszurki i ulotki) dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności, dostarczanie informacji społeczeństwu o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie**,** umieszczenie powyższych informacji na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków Ich Rodzin w 2016 wsparciem i pomocą prawną objętych było 63 osoby w tym 10 osób doświadczających przemocy.
Punkt konsultacyjny prowadzi poradnictwo 2 razy w tygodniu:
poniedziałki w godz. 14.00 – 17.00 – konsultacji udziela specjalista w zakresie przemocy - w ramach zakresu swoich usług prowadzi konsultacje dla osób stosujących przemoc w rodzinie, wsparcie dla osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie, program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie wg modelu z Duluth oraz treningu zachowań zastępujących Agresję ART,
czwartki w godz. 9.00 – 11.00 – konsultacji udziela terapeuta uzależnień w ramach zakresu swoich usług prowadzi terapię dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, motywuje osoby do podjęcia leczenia, edukuje osoby współuzależnione jak żyć i wspierać osobę uzależnioną w trakcie leczenia.

W Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie działa **Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,** który realizuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności m.in: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W 2016 roku odbyło się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, zostało utworzonych 24 grupy robocze, które brały udział w 45 posiedzeniach. Oddziaływaniem

Zespołu Interdyscyplinarnego objęto 77 osób. Zespół Interdyscyplinarny w 2016 r. pracował nad 41 Niebieskimi Kartami, przeprowadzono 24 wizyty w rodzinach dotkniętych przemocą.

W Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy nie umieszczano osób w 2016 r.

1 osoba wskutek interwencji policji we wrześniu 2015 r. została odizolowana od rodziny i do listopada 2016 r. przebywała w schronisku - Dom dla Bezdomnych Matki Bożej Ubogich w Zochcinie. W okresie od lutego 2016 – do listopada 2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej współfinansował pobyt w/w osoby w schronisku, koszt utrzymania w wynosił 7.500 zł. (siedem tysięcy pięćset złotych).

Pomoc dla rodzin dotkniętych przemocą, alkoholizmem (zjawiska, które przyczyniają się m.in. do powstania wśród dzieci niewłaściwych postaw uzależniona m.in. od stopnia uświadomienia samych rodzin o występujących problemach i możliwości ich rozwiązania).
Wszystkie rodzaje przemocy mogą być niszczące dla dziecka. Zdarza się, że emocjonalne konsekwencje przemocy są dla dziecka bardziej trudne. Przemocy doznają również osoby starsze i niepełnosprawne.
Często jest to temat wstydliwy dla rodzin w związku, z czym ważną rolę odgrywa właściwie prowadzona praca socjalna z rodzinami. Nikt nie powinien być obojętny wobec przemocy.
Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie prowadzi szeroko rozumianą pracę socjalną z rodzinami i osobami uwikłanymi w problem przemocy w tym przez asystenta rodziny. Pracownicy ośrodka propagują wśród podopiecznych wszelkie dostępne formy uzyskania fachowej pomocy w zakresie walki z uzależnieniami i przemocą domową.

Na tej płaszczyźnie tut. Ośrodek współpracuje między innymi z Komendą Powiatową Policji w Opatowie, Pedagogami szkolnymi , Kuratorami Zawodowymi, Punktem Konsultacyjnym, Świetlicami Środowiskowymi dla Dzieci, Szkołami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. Należy dodać, że inicjatywa we współpracy z instytucjami w większości należy do pracowników socjalnych tut. Ośrodka.
Niezbędne są dalsze działania mające na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Należy dodać że jest bardzo dobra współpraca w rozwiązywaniu spraw z Przewodniczącym Zespołu Interdyscyplinarnego oraz całym składem zespołu co wpływa na sprawne rozwiązanie wielu problemów w rodzinach.

O zaistniałych sytuacjach w środowisku lokalnym i podjętych działaniach wg kompetencji Kierownik OPS na bieżąco prowadzi rozmowy z Burmistrzem MiG Opatów, Sekretarz Gminy oraz przewodniczącym Komisji Zdrowia Rady Miejskiej w Opatowie.

Opracował: E. Chodorek, M. Ciepiela, T. Waliszewska